

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ
Όραμα παιδείας™

ΚΕΙΜΕΝΟ

ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Το φυσικό περιβάλλον παρομοιάζεται με επιφάνεια πάνω στην οποία οι άνθρωποι χάραξαν και χαράζουν το πέρασμά τους, την ανάπτυξή τους, την ιστορία τους και ολόκληρο τον πολιτισμό τους, μεταβάλλοντάς το από γεωφυσικό σε γεω-ιστορικό ή γεωπολιτιστικό. Ακόμα και τα αμιγώς πνευματικά επιτεύγματα και οι αρετές διαμορφώθηκαν σε στενή συνάρτηση με το φυσικό περιβάλλον, ορθότερα από τη σχέση του ανθρώπου με το φυσικό περιβάλλον.

Η ανάγκη για την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος ανέκυψε ή έγινε αισθητή τις τελευταίες 5-6 δεκαετίες, στις μέρες μας, όταν αυτή η χάραξη προχώρησε τόσο βαθιά **ώστε** να απειλεί με καταστροφή την ίδια την επιφάνεια και ό,τι μέχρι τώρα χαράχθηκε πάνω σε αυτήν, **δηλαδή** τον πολιτισμό μας. Το *περιβάλλον* είναι σύνθετο, ενιαίο και αδιαίρετο, ταυτόχρονα γεωφυσικό και γεωϊστορικό ή γεωπολιτισμικό. **Όταν** απειλείται, απειλείται στο σύνολό του.

Η παρομοίωση περιγράφει ικανοποιητικά την αντιφατική σχέση ανάμεσα στο σύνθετο περιβάλλον και στην ανάπτυξη. Είναι ακριβώς αυτό το σημείο τριβής μεταξύ επιστήμης του περιβάλλοντος και της πολιτικής. Η ανάπτυξη τροφοδοτείται αποκλειστικά από το περιβάλλον και με τους ρυθμούς που έχει σήμερα το απειλεί είτε με την εξάντληση των φυσικών πόρων είτε με επιβλαβή υποπροϊόντα. Δεν είναι η καταστροφή που εικάζεται ότι θα επέλθει κάποτε στο μέλλον, αλλά που συντελείται τώρα: Η

εξάντληση του νερού και άλλων φυσικών πόρων η ατμοσφαιρική ρύπανση, οι κλιματολογικές αλλοιώσεις, τα απορρίμματα και τα βιομηχανικά απόβλητα (ανάμεσα σ' αυτά και τα πυρηνικά), η καταστροφή των δασών, το φαινόμενο του θερμοκηπίου και άλλα είναι σημερινές ανοιχτές πληγές, προβλήματα που διογκώνονται και οξύνονται ακριβώς με τον ρυθμό της ανάπτυξης. **Επιπλέον: Όπως** και η ανάπτυξη είναι κοινωνικά ανισομερής και άδικη, το ίδιο είναι και οι επιπτώσεις της. Ο Τρίτος Κόσμος είναι ο πιο φτωχός και ταυτόχρονα ο χώρος με την πιο εκτεταμένη καταστροφή του περιβάλλοντος. Και το τραγικότερο: Με σχεδόν ανύπαρκτη θέληση για την προστασία του. Έχει άλλες προτεραιότητες...

Δεν υπήρξε μέχρι σήμερα πολιτική πρόταση για το σταμάτημα της ανάπτυξης ή για τον περιορισμό της με την επιβράδυνση του ρυθμού. Οι δύο βασικές προτάσεις, η *φιλελεύθερη* και η σοσιαλιστική, τις *απολήξεις* των οποίων ζούμε και σήμερα, χρονολογούνται από τον προπερασμένο αιώνα, όταν η σχέση περιβάλλοντος και ανάπτυξης ήταν ακόμη ομαλή και ισόρροπη. Και οι δύο προτάσεις επιδιώκουν την επιτάχυνση της ανάπτυξης με την πληρέστερη και αποδοτικότερη αξιοποίηση των φυσικών πόρων! Ο Κάρολος Μαρξ στήριξε ολόκληρη την κριτική του στις αντιθέσεις του καπιταλισμού που παρεμπόδιζαν τότε την ανάπτυξή του προς... την πλήρη καθυπόταξη της Φύσης στις ανάγκες του ανθρώπου! Δεν επαληθεύτηκε: Ο καπιταλισμός, χωρίς να τις εξαλείψει, υπερέκρασε τις αντιθέσεις του επιταχύνοντας με την «παγκοσμιοποιημένη» ανάπτυξή του τους ρυθμούς καταστροφής του περιβάλλοντος σε πλανητική κλίμακα.

Η πρόταση των *οικολόγων* για κάποιο είδος «αιεφόρου» ανάπτυξης που θα στηριχθεί σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, κινείται ακόμη στη σφαίρα της ουτοπίας. Φαίνεται ότι η ανάπτυξη είναι περισσότερο φυσικό φαινόμενο, παρά οικονομικό και κοινωνικό και επιβάλλει η ίδια τα κριτήρια της επιλογής της. Με άλλα κριτήρια, κοινωνικά, ηθικά ή περιβαλλοντικά, παύει να είναι ανάπτυξη! Υπάρχει **εντούτοις** ένα πλέγμα νομικών ρυθμίσεων για την προστασία του περιβάλλοντος, ιδιαίτερα από την πλευρά της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία φαίνεται ότι αντιμετωπίζει και τα οξύτερα περιβαλλοντικά προβλήματα. Οι ρυθμίσεις αυτές όμως δεν σηματοδοτούν κάποια διαφορετική επιλογή. Εμφανίζονται εκεί όπου η καταστροφή έχει ήδη χαράξει σαφή όρια.

Πλήρες αδιέξοδο; Πολύ πιθανό. Λέγεται ότι οι άνθρωποι ποτέ δεν έλυσαν τα μεγάλα αδιέξοδα, τα ατομικά και τα συλλογικά. Απλώς τα βίωσαν και τα βιώνουν. Πολλοί στοχαστές προσπάθησαν και προσπαθούν να χαράξουν τα οικονομικά και κοινωνικά όρια της ανάπτυξης. Πιθανόν τα όρια αυτά να είναι φυσικά: η καταστροφή του περιβάλλοντος...

(Αντώνη Καρκαγιάννη, Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ 05/06/2004)

A. Να αποδώσετε συνοπτικά το περιεχόμενο του παραπάνω κειμένου σε μια περίληψη 90-110 λέξεων.

Μονάδες 25

B1. Να επαληθεύσετε ή να διαψεύσετε, σύμφωνα με το κείμενο, τις παρακάτω διαπιστώσεις, γράφοντας δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε πρόταση, τη λέξη Σωστό, αν η πρόταση είναι σωστή τη λέξη Λάθος, αν η πρόταση είναι λανθασμένη:

α) Η ανάπτυξη με τους ρυθμούς που έχει σήμερα απειλεί το περιβάλλον είτε με την εξάντληση των φυσικών πόρων είτε με επιβλαβή υποπροϊόντα.

β) Στις χώρες του Τρίτου Κόσμου αν και παρατηρείται η πιο εκτεταμένη καταστροφή του περιβάλλοντος, οι κάτοικοι έχουν ισχυρή θέληση για την προστασία του.

γ) Καμία πολιτική πρόταση για αναστολή ή περιορισμό της ανάπτυξης από τους ιθύνοντες μέχρι σήμερα.

δ) Πράγματι ο καπιταλισμός δεν υπερέρασε τις αντιθέσεις του επιβραδύνοντας με την «παγκοσμιοποιημένη» ανάπτυξή του τους ρυθμούς καταστροφής του περιβάλλοντος σε πλανητική κλίμακα.

ε) Υπάρχουν νομικές ρυθμίσεις για την προστασία του περιβάλλοντος από την πλευρά της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ωστόσο απλά εμφανίζονται εκεί όπου η καταστροφή έχει ήδη χαράξει σαφή όρια.

Μονάδες 10

B2. *ώστε, δηλαδή, Όταν, Επιπλέον, Όπως, εντούτοις:* Ποια νοηματική σχέση εκφράζει η χρήση της κάθε μιας από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου;

Μονάδες 3

B3. Στο παραπάνω κείμενο συναντάμε συχνά τη χρήση ειδικού λεξιλογίου. Να γράψετε **τρεις (3)** ειδικούς όρους που παρατηρούνται στο κείμενο και να αιτιολογήσετε τη χρήση τους.

Μονάδες 5

B4. Ποιο ρηματικό πρόσωπο κυριαρχεί στο κείμενο; Να αιτιολογήσετε την επιλογή του αρθρογράφου.

Μονάδες 4

B5. Ποιες είναι οι εκφράσεις μεταφορικού εικονοπλαστικού λόγου που χρησιμοποιεί ο αρθρογράφος στις δύο πρώτες παραγράφους και σε τι αποσκοπούν;

Μονάδες 3

B6.

α) Να βρείτε **μια (1)** συνώνυμη για τη κάθε μια από τις παρακάτω υπογραμμισμένες λέξεις του κειμένου: αρετές, αισθητή, απειλείται, εικάζεται, καθυπόταξη.

β) Να σχηματίσετε **δύο (2)** ομόρριζες (μια σύνθετη και μια απλή) λέξεις για κάθε μια από τις λέξεις του κειμένου: γεωφυσικό, περιβάλλον, φιλελεύθερη, απολήξεις, οικολόγων.

Μονάδες 10

Γ. Επιτακτική προβάλλει η ανάγκη ενεργοποίησης των πολιτών μπροστά στα αυξανόμενα οικολογικά αδιέξοδα που αντιμετωπίζει ο πλανήτης. Σε άρθρο σας που θα αναρτηθεί στην ηλεκτρονική εφημερίδα του σχολείου σας, να αναδείξετε:

α) τους λόγους για τους οποίους απουσιάζει η οικολογική συνείδηση από τον σύγχρονο άνθρωπο και

β) τους παράγοντες που μπορούν να συμβάλουν στην ενεργοποίηση των πολιτών για την προστασία του περιβάλλοντος.

Μονάδες 40

Καλή Επιτυχία!

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: Σαββοπούλου Θάλεια - Ξύδη Μαρία